

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7So/22/2017
Identifikačné číslo spisu: 1014201730
Dátum vydania rozhodnutia: 23.01.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Viola Takáčová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:1014201730.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a z členiek senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD. a JUDr. Eriky Čanádyovej v právnej veci navrhovateľa: D. S., narodená X. B. XXXX, bytom F., právne zastúpený: Advokátska kancelária MHS Legal, s. r. o., so sídlom Bratislava, Seberínho 1, IČO: 36 866 687, proti odporcovi: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Bratislava, Ul. 29. augusta 8 a 10, o starobný dôchodok, na odvolanie navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 25. apríla 2017, č.k. 10Sd/97/2014-432, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 25. apríla 2017, č.k. 10Sd/97/2014-432, p o t v r d z u j e .

Navrhovateľke náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

I.

Krajský súd v Bratislave (ďalej v texte len „krajský súd“) rozsudkom zo dňa 25. apríla 2017, č.k. 10Sd/97/2014-432 (ďalej v texte len „napadnuté rozhodnutie“ a „rozhodnutie krajského súdu“), potvrdil rozhodnutie odporcu z 9. septembra 2014, č. XXX XXX XXXX X (ďalej v texte len „rozhodnutie odporcu“), ktorým odporca podľa § 65 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 555/2007 Z.z. zamietol žiadosť navrhovateľky o starobný dôchodok zo dňa 6. mája 2014. Krajský súd účastníkom konania náhradu trov konania nepriznal. Prílohou rozhodnutia č. XXX XXX XXXX X zo dňa 9. septembra 2014 bol osobný list dôchodkového poistenia.

Krajský súd v napadnutom rozhodnutí poukázal na ustanovenia § 65 ods. 1 a ods. 6 písm. c/, § 66 ods. 1, § 6 ods. 8 a § 63 ods. 1 a ods. 7 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení a skonštatoval, že v preskúmvanej veci súd zistil, že navrhovateľka narodená dňa XX.XX.XXXX požiadala žiadosťou spísanou dňa 06.05.2014 o priznanie starobného dôchodku od 06.04.2007. Dôchodkový vek podľa § 65 ods. 6 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení navrhovateľka dosiahla pripočítaním

dvadsaťsedem kalendárnych mesiacov k veku 55 rokov, t.j. dňa 06.01.2009. Navrhovateľka k 06.04.2007 nedovŕšila dôchodkový vek, preto jej bola zamietnutá žiadosť. Navrhovateľka ani k 06.01.2009 nespĺnila podmienky nároku na starobný dôchodok, pretože k tomuto dňu získala len 8 rokov a 161 dní obdobia dôchodkového poistenia. Podľa ustanovenia § 65 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 555/2007 Z.z. má poistenec nárok na starobný dôchodok, ak bol dôchodkovo poistený najmenej 15 rokov a dovŕšil dôchodkový vek. Navrhovateľka vychovala dve deti, a to syna K. S. nar. XX.XX.XXXX a dcéru D. S. nar. XX.XX.XXXX, o ktoré sa starala od narodenia do ich plnoletosti. Podľa § 258 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení žene, ktorá vychovala dve deti a vek 55 rokov dovŕšila 6. októbra 2006, sa dôchodkový vek určí tak, že k veku 55 rokov sa pripočítava dvadsaťsedem kalendárnych mesiacov. Podľa § 258 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení, poistenkyni, ktorá v období od 1. januára 2004 do 31.12.2014 dovŕšila dôchodkový vek podľa § 65 ods. 4 až 8 sa výchova dieťaťa posudzuje podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004. Navrhovateľka žiadala zhodnotiť pre nárok na starobný dôchodok aj starostlivosť o súrodencov a svoju matku, pričom poukazovala na rozsudok Okresného súdu Dunajská Streda zo dňa 25.09.1987, ktorým súd pozbavil matku navrhovateľky I. M. nar. XX.XX.XXXX spôsobilosti na právne úkony a za jej opatrovníka ustanovil navrhovateľku, a na rozsudok Okresného súdu Dunajská Streda zo dňa 21.03.1978, ktorým bol zrušený ochranný dohľad nad maloletými deťmi M., a to J. nar. XX.XX.XXXX, N. nar. XX.XX.XXXX, C. nar. XX.XX.XXXX a D. nar. XX.XX.XXXX, ktorý bol nariadený v roku 1973. Krajský súd poukázal na to, že súrodenci neboli navrhovateľke zverení do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov na základe rozhodnutia súdu, preto nie je možné navrhovateľke pre nárok na starobný dôchodok zhodnotiť starostlivosť na dôchodkové účely. V danej veci nemení nič ani skutočnosť, že nad maloletými deťmi (teda súrodencami navrhovateľky) bol nariadený ochranný dohľad, pretože deti boli naďalej v starostlivosti vlastných rodičov. V tejto súvislosti krajský súd poukázal na § 7 ods. 1 vyhlášky č. 149/1988 Zb. podľa ktorého za dieťa prevzaté do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov sa považuje dieťa, ktoré bolo prevzaté do starostlivosti na základe rozhodnutia príslušného orgánu, dieťa, ktorého matka zomrela, a dieťa manžela, ktoré mu bolo zverené do výchovy rozhodnutím súdu.

K žiadosti navrhovateľky o zhodnotenie starostlivosti o jej matku, krajský súd poukázal na ustanovenie § 9 ods. 1 písm. k/ zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov, podľa ktorého náhradnou dobou je aj doba starostlivosti o blízku osobu, ktorá bola prevažne alebo úplne bezvládna a nebola umiestnená v ústave sociálnej starostlivosti alebo v obdobnom zdravotníckom zariadení, a to od 01.01.1976 do 31.12.2000. Všetky tri podmienky musia byť splnené súčasne. V danej veci matka navrhovateľky bola zbavená spôsobilosti na právne úkony, za jej opatrovníka bola ustanovená navrhovateľka, čo však neznamená, že matka navrhovateľky bola od uvedeného dňa aj prevažne alebo úplne bezvládna. Podľa informačného systému odporkyne, bola matka navrhovateľky uznaná za čiastočne bezvládnou až v období, kedy bola umiestnená v Ústave sociálnych služieb Kováčov, Chľaba. Ďalej krajský súd poukázal na to, že navrhovateľka nepreukázala, že jej matka bola poberateľkou zvýšenia dôchodku pre úplnú bezvládnosť.

Ďalej krajský súd uviedol, že v konaní o preskúmanie rozhodnutia správneho orgánu vo veci dôchodkového poistenia sa súd môže zaoberať len posúdením zákonnosti toho rozhodnutia odporkyne, proti ktorému navrhovateľka podala v lehote opravný prostriedok a ktoré tak označila za predmet preskúmania, a preto súd nemôže prihliadať na znalecký posudok č. 12/2016, ktorý predložila navrhovateľka. Zdravotný stav a pracovná schopnosť občanov vo veciach sociálneho zabezpečenia patrí do pôsobnosti posudkových komisií sociálneho zabezpečenia pobočiek a ústredia Sociálnej poisťovne. Zdravotný stav posudzuje posudkový lekár.

Navrhovateľke bola doba zamestnania a výška zárobkov zhodnotená podľa evidenčných listov dôchodkového zabezpečenia o dobe zamestnania a zárobku, ktoré sú vystavované zamestnávateľskou organizáciou a táto organizácia zodpovedá za správnosť evidenčných podkladov. Na preukázanie doby zamestnania a výšky dosiahnutého zárobku je podkladom evidenčný list dôchodkového zabezpečenia, pričom údaje uvedené a potvrdené na evidenčných listoch dôchodkového zabezpečenia sú podkladom pre odporkyňu pre rozhodovanie o dôchodkových dávkach.

Krajský súd konštatoval, že navrhovateľka ani k 09.01.2009 nespĺnila podmienky nároku na starobný dôchodok, nakoľko k uvedenému dňu získala len 8 rokov a 161 dní obdobia dôchodkového poistenia. Na základe preukázanej doby zamestnania navrhovateľky a zo zisteného skutkového stavu krajský súd mal za to, že odporkyňa postupovala správne, keď žiadosť navrhovateľky o starobný dôchodok zamietla podľa citovaných zákonných ustanovení.

Vzhľadom na vyššie uvedené krajský súd napadnuté rozhodnutie odporkyne číslo XXX XXX XXXX X zo dňa 03.09.2014 podľa § 250q ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku ako vecne správne potvrdil.

O trovách konania krajský súd rozhodol podľa § 250k ods. 1 v spojení s § 250l ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku. Navrhovateľka nebola v konaní úspešná, a preto jej krajský súd trovy konania nepriznal a odporkyňi trovy konania neprislúchajú.

V danom prípade krajský súd postupoval podľa ustanovenia § 492 ods. 1 zákona č. 162/2015 Z.z., podľa ktorého konania podľa tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

II.

Navrhovateľka podala v zákonnej lehote proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo dňa 25. apríla 2017, č. k. 10Sd 97/2014-432 odvolanie (ďalej v texte len „podané odvolanie“), v ktorom sa domáhala aby Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej v texte len „odvolací súd“) zrušil rozhodnutie krajského súdu a vrátil mu vec na opätovné prejednanie.

V podanom odvolaní uviedla, že považuje rozhodnutie krajského súdu za nesprávny z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci. V prvom rade poukázala na skutočnosť, že súd sa žiadnym spôsobom nevysporiadal s námietkami ohľadom formálnych nedostatkov samotného rozhodnutia odporkyne, a teda tieto namietané skutočnosti neposúdil z právneho hľadiska, čo navrhovateľka považuje za závažné procesné pochybenie krajského súdu.

Vo svojom odôvodnení rozhodnutia mala odporkyňa podľa jej názoru uviesť, ktoré skutočnosti boli podkladom pre rozhodnutie, akými úvahami bola vedená pri hodnotení dôkazov a pri použití právnych predpisov, na základe ktorých rozhodovala. V správnom konaní sa uplatňuje zásada voľného hodnotenia dôkazov. Voľné hodnotenie dôkazov neznamená ľubovôľu odporcu, odporkyňa je povinná zhodnotiť všetky vykonané dôkazy, a to tak jednotlivo, ako aj vo vzájomných súvislostiach. Hodnotenie dôkazov nachádza svoje vyjadrenie v odôvodnení rozhodnutia. Pokiaľ odporkyňa nezhodnotila všetky dôkazy, jej hodnotenie odporuje zásadám logiky, lebo skutkové závery vôbec neodpovedajú vykonaným dôkazom, vidí v tom dôvod pre zrušenie pri preskúvaní rozhodnutia odporkyne súdom. Základom hodnotiaceho postupu pri rozhodovaní odporkyne vo veci by mali byť pravidlá logického myslenia, ktoré tradičná logika formuluje do základných logickým zásad.

Navrhovateľka má za to, že v tomto prípade bolo dokazovanie vykonané spôsobom, ktorý je v rozpore so zákonom, dokazovanie nebolo buď vôbec vykonané, alebo odporkyňa oprela dôvody rozhodnutia o skutočnosti, ktoré v tomto konaní neboli zisťované. Vyjadrenie rozhodnutia vychádzajúceho zo skutkového stavu, ktorý je v rozpore so spisom je závažnou vadou v postupe odporcu, ktorá súčasne vylučuje ďalšie preskúvanie zákonitosti správneho aktu, ktorý touto vadou trpí.

Ďalším dôvodom pre čo navrhovateľka žiadala zrušenie rozhodnutia odporkyne je zistenie skutkového stavu, ktoré bolo nepostačujúce pre rozhodnutie vo veci. Správne konanie, ako aj ostatné druhy administratívneho procesu sú zásadne ovládané zásadou materiálnej pravdy. Rozhodnutie odporkyne malo preto v súlade s ustanovením § 46 Správneho poriadku vychádzať zo spoľahlivo zisteného skutkového stavu veci. Odporkyňa bola povinná zistiť presne a úplne skutočný stav veci a za tým účelom si obstarat' potrebné podklady pre rozhodnutie. Pritom nebola viazaný len návrhmi účastníkov

konania. Skutočnosti, ktoré je potrebné v konaní pred správnym orgánom dokazovať určuje hypotéza právnej normy, ako podmieňujúca časť právnej normy. Pre určenie rozsahu skutočností, ktoré je odporkyňa povinná zistiť je preto potrebné skúmať predmetnú právnu normu, ktorá pravidlo správania upravuje. Skutkovým stavom je stav poznania reality, ktorá tu bola, ako to vyplýva z vykonaných dôkazov ku dňu vydania rozhodnutia odporkyne.

Skutkový stav nebol postačujúci pre rozhodnutie keďže v rozpore so zákonom neboli v danej veci zistené všetky významné skutočnosti. Povinnosť zisťovať skutkový stav v rozsahu nevyhnutnom pre vydanie rozhodnutia mala zásadne odporkyne. V rámci argumentácie navrhovateľka poukázala aj na niekoľko rozhodnutí Najvyššieho súdu Českej republiky, pričom tieto nebral zrejme Krajský súd Bratislava vôbec do úvahy.

V odôvodnení rozhodnutia v konaní vedenom pod sp.zn. 5A 5/2002-33 Najvyšší správny súd ČR uviedol, že rozhodnutie je nepreskúmateľné pre nedostatok dôkazov vtedy, ak je odôvodnenie rozhodnutia v rozpore s výrokom rozhodnutia, alebo v ňom žalovaný uviedol iné dôvody, ako tie v ktorých má mať rozhodnutie podľa zákona oporu, alebo rozhodnutiu chýba rozhodný dôvod pre výrok, bez ktorého nemožno dôjsť k uskutočnenému záveru, alebo rozhodnutie neobsahuje žiadne hodnotenie dôkazov a záver z nich vyplývajúci, alebo z hodnotenia dôkazov žiaden záver nevyplýva. V ďalšom rozhodnutí tohto súdu vydanom v konaní č. 22Ca 208/2002-23 bol vyslovený právny názor, podľa ktorého rozhodnutie žalovaného rozhodujúceho o odvolaní, ktoré obsahuje iba vetu, že odvolanie sa zamietá v plnom rozsahu, sa zamietá pre nedostatok dôkazov.

Samostatným dôvodom pre zrušenie nezákonného rozhodnutia pre vady v konaní je nedostatočné zistenie skutkového stavu, nezrozumiteľnosť rozhodnutia samotného a nedostatok dôvodov v zmysle ustanovenia § 250j, týmto argumentom navrhovateľky sa však súd opäť v rámci odôvodnenia rozhodnutia nezaoberal.

Ani v rozhodnutí a ani v prvom a druhom vyjadrení odporcu nie je jasné, ktoré roky odporca navrhovateľke započítava, a ktoré odmieta priznať, rozhodnutie aj predmetné vyjadrenia sú všeobecné a flagrantne spochybňujú vyjadrenia navrhovateľky opierajúce sa o presnú dikciu zákona, listinné dôkazy a výpovede svedkov.

S tvrdeniami navrhovateľky ohľadom závažných formálnych nedostatkov rozhodnutia odporcu sa však Krajský súd Bratislava v rámci svojho rozhodnutia žiadnym spôsobom nezaoberal právne ich neposúdil a preto jeho rozhodnutie nemôže byť zákonné. Navrhovateľka za to, že nie je možné odignorovať vady rozhodnutia odporcu opakovane uvádzané navrhovateľkou a v odôvodnení sa zamerať len na niektoré z tvrdení. Takéto rozhodnutie totiž nedostatočne posudzuje zákonnosť správneho orgánu, keďže sa nevysporiada so všetkými namietanými vadami v rámci svojho odôvodnenia.

Ďalej navrhovateľka poukázala na to, že odporca sa v rámci svojej argumentácie vo vzťahu k opatrovaniu maloletých súrodencov zameral výlučne na pridelenie detí do starostlivosti súdom. Tu navrhovateľka poukázala na to, že všetky dôkazy jednoznačne preukazujú, že matka navrhovateľky bola od roku 1971 vo vážnom zdravotnom stave, keď nebola schopná sa starať ani o seba, nie to ešte o vlastné deti a domácnosť.

Navrhovateľka sa po celý čas starala o spoločnú domácnosť, keďže jej otec musel chodiť do práce a nemohol sa starať o maloleté deti a chod domácnosti. Navrhovateľka počas celej doby poskytovala starostlivosť svojim maloletým súrodencom v rozsahu, ako by išlo o jej vlastné deti, pričom je nutné poukázať, že úroveň starostlivosti potvrdzujú aj správy zo šetrenia pracovníkov Mestského národného výboru. Navrhovateľka je preto toho názoru, že pre účely starobného dôchodku by mali byť brané do úvahy aj roky, počas ktorých sa starala o svojich maloletých súrodencov. Navyše predmetná skutočnosť je preukázaná čestnými prehláseniami viacerých osôb.

Skutočnosť, že deti neboli zverené do starostlivosti navrhovateľky nie je chybou navrhovateľky, ktorá

im poskytovala starostlivosti miesto chorej matky. Bolo na rozhodnutí príslušných orgánov a súdu, aby rozhodli o zverení detí do starostlivosti navrhovateľky. Namiesto toho však boli deti ponechané v starostlivosti otca, ktorý nebol doma lebo musel chodiť od práce a matky, ktorá bola vážne duševne chorá a bol nariadený ochranný dohľad. Toto riešenie bolo vyhovujúce pre vtedajšie orgány, nakoľko nemuseli riešiť žiadne ďalšie úkony týkajúce sa prípadného zverenie detí do starostlivosti navrhovateľky, a zároveň nemuseli vynakladať žiadne finančné prostriedky v porovnaní s riešením, keď by boli deti umiestnené do detského domova. Opakovane však navrhovateľka upozorňuje na to, že nesprávne a účelové konanie vtedajších úradov nesmie byť v súčasnosti na škodu navrhovateľka a negatívne zasahovať do jej práv.

Taktiež má za to, že odporca nedostatočne a neprímerane prísne preveril skutočnosti ohľadom starostlivosti navrhovateľky o maloletých súrodencov, čím postupoval pri svojom rozhodovaní nezákonne. Za závažnejšie však navrhovateľka považuje neuznanie starostlivosti o chorú matku navrhovateľky, a to z dôvodu, že tieto skutočnosti boli bezpochyby preukázané a odporca účelovo tvrdí, že neboli splnené všetky podmienky na uznanie času, počas ktorého sa navrhovateľka starala o svoju matku. Navrhovateľka má zato, že sa starala o blízku osobu, táto osoba bola prevažne bezvládna a nebola v danom čase umiestnená v ústave sociálnej starostlivosti alebo v obdobnom zdravotníckom zariadení. So záverom odporcu, že neboli splnené zákonom stanovené podmienky na uznanie času starostlivosti o blízku osobu navrhovateľka nemôže súhlasiť a považuje ho za nesprávny a nezákonný v dôsledku čoho považuje za nesprávne aj rozhodnutie Krajského súdu Bratislava.

Navrhovateľka mala za jednoznačne preukázané, že sa o matku starala počas celého trvania jej choroby s výnimkou času keď táto bola umiestnená v zdravotných alebo sociálnych zariadeniach. To, že matku navrhovateľky je možné označiť za čiastočne bezvládnú potvrdzuje aj znalecký posudok predložený navrhovateľkou no najmä však posudok lekárky MUDr. N. Y., ktorý musel mať odporca k dispozícii, keďže navrhovateľka mu poskytla celú zdravotnú dokumentáciu svojej matky. Tvrdenie o tom, že zdravotný stav pre potreby odporcu posudzuje posudkový lekár považuje navrhovateľka za bezpredmetné, keďže navrhovateľka nemá a nemala žiadny dosah na to, aby odporca určil posudkového lekára, ktorý by vypracoval posudok zdravotného stavu matky navrhovateľky, pre ustálenie záveru, či boli splnené podmienky na uznanie času, po ktorý sa navrhovateľka starala o svoju matku pre účely posúdenia vzniku nároku na starobný dôchodok. Taktiež má navrhovateľka za to, že rozhodujúcim pre posúdenie jej nároku nemá byť údaj v rámci informačného systému odporkyne ale skutočnosť, ktorá bola navrhovateľkou preukázaná tak jej výpoveďou ako aj znaleckými posudkami. Navrhovateľka je preto toho názoru, že Krajský súd Bratislava vyhodnotil z právneho hľadiska aj tento ňou uplatňovaný nárok.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti má navrhovateľka za to, že Krajský súd Bratislava nesprávne právne posúdil prejednávajúcu vec, keď nesprávne vyhodnotil náležitosti rozhodnutia odporcu, ktoré napádala navrhovateľka, nesprávne vyhodnotil nárok na započítanie doby počas ktorej sa navrhovateľka starala o svojich maloletých súrodencov a nesprávne vyhodnotil splnenie podmienok pre započítanie starostlivosti o blízku osobu a v plnej miere sa stotožnil so závermi odporcu.

III.

K podanému odvolaniu sa vyjadrila odporkyňa a navrhla odvolaciemu súdu, aby napadnuté rozhodnutie podľa ustanovenia § 219 Občianskeho súdneho poriadku ako vecne správne potvrdil. Vo vyjadrení k podanému odvolaniu odporkyňa uviedla, že dôvody, ktoré uvádza navrhovateľka v odvolaní, nepovažuje odporkyňa za opodstatnené. Odporkyňa má za to, že súd prvého stupňa správne zistil skutkový stav veci, na základe ktorého náležite právne posúdil vec, pričom nezistil nezákonnosť preskúmaného rozhodnutia odporkyne.

Výchovu a starostlivosť o dieťa zabezpečuje rodič, resp. osoba, ktorej bolo dieťa zverené do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov na základe rozhodnutia súdu. Navrhovateľke neboli súrodenci zverení do starostlivostí na základe rozhodnutia súdu, preto nie je možné jej pre nárok na

dôchodok zhodnotiť starostlivosť. Na uvedenom nemení nič ani skutočnosť, že nad maloletými deťmi bol nariadený ochranný dohľad, nakoľko deti boli naďalej v starostlivosti vlastných rodičov.

K námietke navrhovateľky o zhodnotenie starostlivosti o matku odporkyňa poukazuje na § 9 ods. 1 písm. k/ zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov, podľa ktorého náhradnou dobou je aj doba starostlivosti o blízku osobu, ktorá bola prevažne alebo úplne bezvládna a nebola umiestnená v ústave sociálnej starostlivosti alebo v obdobnom zdravotníckom zariadení a to od 1. januára 1976 do 31. decembra 2000. Všetky tri podmienky musia byť splnené súčasne. Z uvedeného vyplýva, že doba starostlivosti o blízku osobu sa na dôchodkové účely hodnotí len za predpokladu, že blízka osoba bola prevažne alebo úplne bezvládna a nebola umiestnená v ústave sociálnej starostlivosti alebo obdobnom zdravotníckom zariadení.

Skutočnosť, že matka navrhovateľky bola zbavená spôsobilosti na právne úkony a za jej opatrovníka bola ustanovená navrhovateľka však neznamená, že matka navrhovateľky bola od tohto dňa aj prevažne alebo úplne bezvládna. Podľa informačného systému Sociálnej poisťovne bola matka navrhovateľky uznaná za čiastočne bezvládnú až v období, kedy bola umiestnená v Ústave sociálnych služieb Kováčov, Chľaba. V tomto smere odporkyňa poukázala na § 117 zákona č. 100/1988 Zb., podľa ktorého zdravotný stav a pracovnú schopnosť občanov vo veciach sociálneho zabezpečenia patrí do pôsobnosti posudkových komisií sociálneho zabezpečenia pobočiek a ústredia Sociálnej poisťovne a nie znalcov. Z uvedeného podľa odporkyne vyplýva, že navrhovateľka nespĺňa zákonom stanovené podmienky starostlivosti o blízku osobu.

Navrhovateľka naďalej žiada zhodnotiť pre nárok na starobný dôchodok starostlivosť o súrodencov a svoju matku, pričom poukazuje na rozsudok Okresného súdu Dunajská Streda z 25. septembra 1987, ktorým súd pozbavil matku navrhovateľky I. M., nar. XX. Z. XXXX spôsobilosti na právne úkony a za jej opatrovníka ustanovil navrhovateľku a rozsudok Okresného súdu Dunajská Streda z 21. marca 1978, ktorým bol zrušený ochranný dohľad nad maloletými deťmi - M. a to J., nar. XX. S. XXXX, N., nar. X. I. XXXX, C., nar. XX. I. XXXX a D., nar. X. N. XXXX, ktorý bol nariadený od roku 1973. Sociálna poisťovňa, ústredie sa k uvedeným námietkam navrhovateľky vyjadrila vo vyjadrení z 27. novembra 2014 a v doplňujúcom vyjadrení z 1. júla 2015.

Navrhovateľka na podporu svojich tvrdení nepreukázala, že súrodenci jej boli zverení do starostlivosti na základe rozhodnutia súdu.

Ďalej odporkyňa poukázala na ustanovenia § 255 ods. 1 a § 258 zákona č. 461/2003 Z.z. a skonštatovala, že výchova dieťaťa bola pred 1. januárom 2004 upravená v § 7 a § 15 vyhlášky Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí č. 149/1988 Zb., ktorou sa vykonával zákon č. 100/1988 Zb. Podľa § 7 ods. 1 vyhlášky 149/1988 Zb. za dieťa prevzaté do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov sa považuje dieťa, ktoré bolo prevzaté do starostlivosti na základe rozhodnutia príslušného orgánu dieťa, ktorého matka zomrela, a dieťa manžela, ktoré mu bolo zverené do výchovy rozhodnutím súdu.

Výchova dieťaťa podľa § 15 vyhlášky č. 149/1988 Zb.

ods. 1) podmienka výchovy dieťaťa je splnená, ak sa žena osobne stará alebo starala o dieťa vo veku do dosiahnutia plnoletosti aspoň po dobu 10 rokov. Pokiaľ sa však žena ujala výchovy po dosiahnutí ôsmeho roka jeho veku, je podmienka výchovy splnená, ak sa žena osobne starala o dieťa vo veku do dosiahnutia plnoletosti aspoň po dobu piatich rokov.

ods. 2) do potrebnej doby starostlivosti o dieťa uvedenej v ods. 1 sa započíta aj doba, po ktorú sa žena nemohla o dieťa osobne starať pre chorobu alebo pretože dieťa bolo zo zdravotných dôvodov v ústavnej starostlivosti.

ods. 3) podmienka výchovy sa považuje za splnenú tiež, ak sa žena starala o dieťa od jeho narodenia do jeho úmrtia, pokiaľ dieťa zomrelo po dosiahnutí šiestich mesiacov veku alebo aspoň posledné tri roky pred dosiahnutím veku určeného pre vznik nároku na starobný dôchodok.

Z dôvodu, že súrodenci neboli navrhovateľke zverení do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov na základe rozhodnutia súdu, nie je možné jej túto starostlivosť hodnotiť na dôchodkové účely.

Odporkyňa ďalej poukázala na ustanovenie § 172 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., podľa ktorého na konanie vo veciach sociálneho poistenia a vo veciach starobného dôchodkového sporenia v rozsahu upravenom týmto zákonom sa nevzťahuje osobitný predpis (zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní), na ktorý poukazuje navrhovateľka.

Odporkyňa trvá na vecnej správnosti napadnutého rozhodnutia č. XXX XXX XXXX X z 3. septembra 2014.

IV.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, v medziach podaného odvolania (§ 212 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.), odvolanie prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 250ja ods. 2 veta prvá O.s.p.), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk <. (§ 156 ods. 1 a ods. 3 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá a § 211 ods. 2 O.s.p.) a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľky nemožno priznať úspech.

Podľa §491 ods. 1, 2 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) ak nie je ďalej ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované. Ak sa tento zákon použije na konania začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, nemožno uplatňovať ustanovenia tohto zákona, ak by boli v neprospech žalobcu, ak je ním fyzická osoba alebo právnická osoba.

Podľa § 492 ods. 1 SSP konania podľa tretej halvy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Podľa § 492 ods. 2 SSP odvolacie konania podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku, začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Podľa § 250l a nasl. Občianskeho súdneho poriadku podľa ustanovení tejto hlavy sa postupuje v prípadoch, v ktorých zákon zveruje súdom rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti neprávoplatným rozhodnutiam správnych orgánov.

Predmetom konania je preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutia odporkyne o zamietnutí žiadosti o starobný dôchodok zo dňa 6. mája 2014 podľa zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov. Starobný dôchodok žiadala priznať od 6. apríla 2007. Z osobného listu dôchodkového poistenia je preukázateľne zistené, že do vzniku nároku na starobný dôchodok žiadateľka získala 8 rokov a 161 dní obdobia dôchodkového poistenia, t.j. 8,4411 roka. Preskúmané rozhodnutie bolo odporkyňou vydané na základe v poradí tretej žiadosti o starobný dôchodok. Vydaniu preskúmaného rozhodnutia prechádzal v poradí prvé rozhodnutie o zamietnutí žiadosti o starobný dôchodok zo dňa 24. marca 2009, č. XXX XXXX XXXX X, a v poradí druhé rozhodnutie zo dňa 15.novembra 2012, č. XXX XX XXXX X. Z obsahu všetkých troch rozhodnutí vyplýva, že dôvodom zamietnutia žiadosti o starobný dôchodok bola tá rozhodujúca skutočnosť, že žiadateľka o dôchodkovú dávku nezískala potrebný počet rokov dôchodkového poistenia, najmenej 15 rokov.

Dôchodkový vek žiadateľka o dôchodkovú dávku dovŕšila 6. januára 2009. V žiadosti o starobný dôchodok spísanej dňa 6.mája 2014 žiadateľka žiadala uznať starostlivosť o deti - výchova detí - S. K. narodený X. I. XXXX a S. D. narodená X. N. XXXX. Na strane 5 žiadosti o dôchodok, označenej ako Poznámky a vyjadrenia k žiadosti uviedla, starostlivosť o súrodencov: M. D. nar. X. N. XXXX, M. J.

narodená XX. S. XXXX, M. C. narodený XX. I. XXXX a M. N. narodený X. I. XXXX. V prílohe č. 1 k žiadosti o dôchodok uviedla prehľad zamestnania, poistenia a iných činností od 1. septembra 1966 až do 2. januára 1980 (posledný zamestnávateľ S., resp. od 3. januára 1980 do 8. októbra 1996 kedy nepracovala a následne od 9. októbra 1996 do 24. januára 2000 bola SZČO. Od 25. januára 2000 bola nezamestnaná, striedavo evidovaná a neevidovaná.

Podľa ustanovenia § 172 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení sa na konanie vo veciach starobného dôchodkového sporenia v rozsahu upravenom týmto zákonom sa nevzťahuje osobitný predpis (zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní), na ktorý navrhovateľka v odvolaní poukazuje.

Podľa § 65 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 555/2007 Z.z. nárok na starobný dôchodok vzniká získaním 15 rokov obdobia dôchodkového poistenia a dosiahnutím dôchodkového veku.

Podľa § 65 ods. 6 písm. c/ zákona o sociálnom poistení žene, ktorá vychovala dve deti a v období od 1. januára 2004 do 31. decembra 2012 dovŕšila vek 55 rokov, sa dôchodkový vek určí tak, že k veku 55 rokov sa pripočíta v roku 2006 dvadsaťsedem kalendárnych mesiacov.

Z obsahu spisov, súčasťou ktorých bol aj administratívny spis odporkyne vyplynulo, že ku dňu 6. apríl 2007, ku ktorému navrhovateľka žiadala starobný dôchodok priznať, nedovŕšila dôchodkový vek. Preto bola jej žiadosť zákonne zamietnutá.

Pre posúdenie dátumu vzniku nároku navrhovateľky na starobný dôchodok bolo rozhodné zistenie, že vychovala dve vlastné deti a 55 rokov veku dosiahla dňa 6. októbra 2006. Dôchodkový vek v súlade s § 65 ods. 6 písm. c/ zákona o sociálnom poistení dosiahla pripočítaním dvadsaťsedem kalendárnych mesiacov k veku 55 rokov, t.j. 6. januára 2009.

Z dokladov založených v administratívnom spise odporkyne (evidenčné listy dôchodkového zabezpečenia/poistenia a potvrdenia) bolo odporkyňou zistené, že ku dňu 6. január 2009 získala 8 rokov a 161 dní obdobia dôchodkového poistenia.

Odvolací súd z obsahu poznámok a vyjadrenia k žiadosti o starobný dôchodok, založenej na čísle listov 138-141 spisu, písanej dňa 23. apríla 2014 mal okrem iného za preukázané, že rodičmi žiadateľky o starobný dôchodok bol otec D. M., narodený XX. G. XXXX (zomrel XX. N. XXXX) a matka I. M., narodená XX. Z. XXXX (zomrela X. Z. XXXX). Tak, ako to vyplýva z obsahu spisov, navrhovateľka mala štyroch súrodencov: M. J. narodená XX. S. XXXX, M. D. nar. X. N. XXXX, M. N. narodený X. I. XXXX, M. C. narodený XX. I. XXXX. Zo súrodencov bola najstaršia. Základnú školu ukončila v roku 1966 a začala sa učiť na SOU v odbore kuchár, v Bratislave. V tom čase začala byť matka chorá. V auguste musela zostať doma a starať sa o jeden a pol ročného brata C. M.. Okresný súd v Dunajskej Strede rozsudkom zo dňa 21. marca 1978, č.k. P 66/73-23 zrušil ochranný dohľad nad maloletými deťmi M. a to nad maloletými: J., N., C. a D.. Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že: „... maloleté deti ktoré ešte chodia do školy pravidelne navštevujú školu a J., ktorá už ukončila povinnú školskú dochádzku je doma a pomáha matke pri výchove mal. detí. Zdravotný stav matky je v poslednom období zlepšil, riadne vedie domácnosť, teda riadne sa stará o maloleté deti“.

Iným rozsudkom Okresného súdu v Dunajskej Strede zo dňa 25. septembra 1987 súd pozbavil matku navrhovateľky I. M. spôsobilosti na právne úkony v plnom rozsahu a navrhovateľku D. S. ustanovil za jej opatrovníčku. Súd tak rozhodol na základe znaleckého posudku MUDr. N. Y., na ktorý poukazovala aj navrhovateľka v predmetnom konaní (strana 172-173).

Podľa § 255 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 310/2006 Z.z. za obdobie dôchodkového poistenia sa považuje aj zamestnanie a náhradná doba získané pred 1. januárom 2004 podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004, ak tento zákon neustanovuje inak. Na hodnotenie náhradnej doby ako obdobia dôchodkového poistenia od 1. augusta 2006 sa nevyžaduje

splnenie podmienky získania najmenej jedného roka zamestnania.

Podľa § 258 zákona o sociálnom poistení, poistenkyni, ktorá v období od 1. januára 2004 do 31. decembra 2014 dovŕši dôchodkový vek podľa § 65 ods. 4 až 8 zákona o sociálnom poistení, sa výchova dieťaťa posudzuje podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004.

Podľa § 7 ods. 1 vyhlášky č. 149/1988 Zb. ktorým sa vykonáva zákon o sociálnom zabezpečení za dieťa prevzaté do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť o rodičov sa považuje dieťa, ktoré bolo prevzaté do starostlivosti na základe rozhodnutia príslušného orgánu, dieťa, ktorého matka zomrela a dieťa manžela, ktoré mu bolo zverené do výchovy rozhodnutím súdu. Bližšie podmienky sú uvedené v §15 citovanej vyhlášky.

Navrhovateľka vo svojich vyjadreniach a návrhoch žiadala do poistného obdobia započítať dobu starostlivosti o svojho súrodenca C. M., narodený XX. I. XXXX, v rozsahu cca 180 dní, do jeho 3 rokov veku. V jednej z príloh č. 1 k žiadosti o dôchodok spísanej dňa 12. apríla 2014 (ktoré nie je opatrené pečiatkou sociálnej poisťovne ani podpisom pracovníčky, ktorá žiadosť spísala na predpísanom tlačíve) navrhovateľka uviedla konkrétne obdobie starostlivosti o brata C. M. a to od 14. augusta 1968 do 24. februára 1969. Vo vyjadrení zo dňa 17. marca 2017 k stanovisku žalovanej si uplatnila nárok na priznanie doby starostlivosti o brata C. v roku 1966 - 152 dní, v roku 1966 - 122 dní, v roku 1967 - 365 dní, v roku 1968 - 203 dní a v roku 1969 - 59 dní spolu 675 dní a ako uvádzam do troch rokov veku brata C.. Súčasne ako to uvádza, v tomto období sa starala aj o svoju chorú a čiastočne bezvládnou matku. Podľa informačného systému Sociálnej poisťovne bola matka navrhovateľky uznaná za čiastočne bezvládnou až v období, kedy bola umiestnená v Ústave sociálnych služieb Kováčov, v období od 27. januára 1988 do 1. apríla 1995.

Výchovu a starostlivosť o dieťa zabezpečuje rodič, resp. osoba, ktorej bolo dieťa zverené do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť o rodičov na základe rozhodnutia súdu. Odvolací súd z obsahu spisov zistil, že navrhovateľka vo svojich vyjadreniach uvádza rôzne obdobia, kedy sa mala stratiť o brata C. M.. Z dôvodu, že C. M. a ani iný zo súrodencov neboli navrhovateľke zverení do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť o rodičov na základe rozhodnutia súdu, pre započítanie takéhoto obdobia nebolo možné hodnotiť na dôchodkové účely.

Podľa § 9 ods. 1 písm. k/ zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov náhradnou dobou je aj doba starostlivosti o blízku osobu, ktorá bola prevažne alebo úplne bezvládna a nebola umiestnená v ústave sociálnej starostlivosti alebo v obdobnom zdravotníckom zariadení a to od 1. januára 1976 do 30. decembra 2000. Všetky tri podmienky musia byť splnené súčasne.

Starostka obce v H. dňa 23. júla 2012 potvrdila, že I. M., rod S., nar. XX. Z. XXXX mala v obci H. trvalý pobyt v Ústave sociálnej starostlivosti pre dospelých od 3. septembra 1971 do 26. marca 1973, kde bola umiestnená ako mentálne postihnutá osoba. Zariadenie sociálnych služieb Kováčov dňa 23. júla 2012 potvrdilo, že I. bola v ZSS „DUNAJ“ umiestnená od 27. januára 1988 do 1. apríla 1995. Podľa informačného systému Sociálnej poisťovne bola matka navrhovateľky uznaná za čiastočne bezvládnou až v období, kedy bola umiestnená v Ústave sociálnych služieb Kováčov, Chleba, a nie už po návrate z pôrodnice od 1. apríla 1966. Do úradného záznamu spísaného na pobočke Sociálnej poisťovne v Dunajskej Stredě dňa 25. októbra 2012 navrhovateľka potvrdila, že od mája 1997 matka poberala spolu s vdovským dôchodkom plnú bezvládnosť. V tom čase sa o matku starala sestra navrhovateľky.

Odvolací súd, sa dôkladne oboznámil s obsahom listín predložených žiadateľkou o starobný dôchodok. Okrem správ, na ktoré odvolací súd poukazuje vyššie, sa oboznámil aj s obsahom znaleckého posudku č. 12/2016 z 23. apríla 2016, ktoré vypracoval znalec z odboru zdravotníctvo a farmácia, odvetvie psychiatria MUDr. I. Q. po analýze zdravotnej dokumentácie a všetkých dostupných údajov týkajúcich sa zdravotného stavu zosnulej I. M.. Znalec v záveroch znaleckého posudku potvrdil „u matky navrhovateľky celoživotné duševné ochorenie, ktoré malo v čase od roku 1976 do 2000 na pozadí

zníženého intelektu zomrelej výrazný dopad na jej osobnosť, schopnosť reálneho rodinného fungovania. Bola neobvykle opakovane hospitalizovaná a aj inštitucionalizovaná, pre chorobné zmeny osobnosti nedokázala plniť svoje základné existenčné jestvovanie v požadovanej aspoň bazálnej miere. Z tohto dôvodu je jej stav z psychiatrického hľadiska možné hodnotiť ako prevažne bezvládný“.

Najvyšší súd z obsahu spisov zistil, že žiadateľka o starobný dôchodok spolu v piatich žiadostiach o dôchodkovú dávku (dve žiadosti o invalidný dôchodok a spolu tri žiadosti o starobný dôchodok) uviedla doby zamestnania a iných činností od 1. septembra 1966, kedy navštevovala SOU v Bratislave. Do rozhodného obdobia podľa § 255 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 310/2006 Z.z. sa považuje aj zamestnanie a náhradná doba získané pred 1. januárom 2004 podľa zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov. Do obdobia dôchodkového poistenia preto odporkyňa mohla započítať len obdobie po dovŕšení 18 rokov veku žiadateľky. To znamená, že obdobie učňovského pomeru na SOU v Bratislave do tohto obdobia započítať možné nebolo. Z obsahu osobného listu dôchodkového poistenia, ktoré je neoddeliteľnou prílohou každého rozhodnutia v dôchodkovej dávke (odporkyňa doteraz v prípade navrhovateľky vyhotovila 5 takýchto osobných listov dôchodkového poistenia) odvolací súd zistil, že do obdobia dôchodkového poistenia nebolo započítané hlavne obdobie od 3. januára 1980 až do 8. októbra 1996 a obdobie od 1. januára 2001 do spísania žiadosti o starobný dôchodok v roku 2014. Do súčtu počtu dní obdobia dôchodkového poistenia do vzniku nároku na dôchodok, t.j. 8 rokov a 161 dní s poukazom na vyššie citované zákonné ustanovenia príslušných právnych predpisov, na základe ktorých bolo vo veci rozhodované, nebolo možné započítať obdobie starostlivosti o súrodencov žiadateľky a o chorú matku (od 1. januára 1980 do 31. decembra 1984, resp. až do 26. januára 1988 tak, ako to navrhovateľka vo svojich návrhoch a podaniach žiadala.

Z uvedených dôvodov odvolací súd dospel k záveru, že preskúmané rozhodnutie odporkyne o zamietnutí žiadosti o starobný dôchodok je v súlade so zákonom a preto rozsudok krajského súdu podľa § 219 ods. 1 O.s.p. a § 492 ods. 2 S.s.p. potvrdil.

O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 250k ods.1 a § 151 ods. 1 O.s.p. a § 492 ods. 1, 2 S.s.p., lebo navrhovateľka nebola v konaní úspešná a odporkyňa náhrada trov konania zo zákona nepatrí.

Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v danej veci rozhodol pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.